

Spojrzenie w listopadowe niebo

W nadchodzące mgliste i chłodne a zarazem coraz to krótsze dni można zacytować następujące przysłowie: "*Jaka pogoda listopadowa - taka i marcowa*". Jeśli uzbroimy się w cierpliwość, to za pół roku okaże się, na ile jest prawdziwe. Mimo jesiennego zachmurzenia interesować nas będzie przede wszystkim **Słońce**, które jak zwykle nie próżnuje. Jego deklinacja systematycznie z dnia na dzień maleje, a w związku z tym długość dnia, na półkuli północnej, stale się skraca, zaś na południowej wydłuża i tam teraz mają upragnioną wiosnę. W listopadzie dnia ubędzie "tylko" o 81 minut, z 9 godz. 47 minut w pierwszym dniu do 8 godz. 26 minut ostatniego dnia miesiąca. W dniu *Wszystkich Świętych* **Słońce** wschodzi o godz. 6.30, a zachodzi o godz. 16.17. Natomiast ostatniego listopada wschód **Słońca** nastąpi o godz. 7.16, zaś zachód o 15.42. W praktyce wiemy z wieloletnich obserwacji, że najczęściej **Słońce** w Małopolsce wynurza się z mgieł i niskich chmur dopiero południową porą. Natomiast z całą pewnością w środę 22.XI. o godz. 09.24 "przejdzie" ze znaku *Skorpiona* w znak *Strzelca*. Ponadto, przez cały miesiąc aktywność magnetyczna **Słońca** będzie raczej na niskim poziomie, tylko w pierwszym tygodniu i pod koniec miesiąca będzie nieco podwyższona. Jednym słowem na razie nie ma większego kryzysu w ilości plam na **Słońcu**, czyli w aktualnie trwającej dekadencji 24 cyklu jego aktywności.

Ciemne bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych, wystąpią w połowie miesiąca, bowiem kolejność faz **Księżyc** będzie następująca: pełnia 4.XI. o godz. 06.23, ostatnia kwadra 10.XI. o godz. 21.36, nów 18.XI. o godz. 12.42 i Pierwsza kwadra 26.XI. o godz. 18.03. W perygeum (najbliżej **Ziemi**) będzie **Księżyc** 6.XI. o godz. 01, a w apogeum (najdalej od **Ziemi**) znajdzie się **Księżyc** 21.XI. o godz. 20. Warto zaznaczyć, że wieczorem 5.XI. będziemy mogli obserwować tzw. "super Księżyc", który będzie nieomal jednocześnie w pełni i w perygeum. Jego widoma średnica wyniesie wtedy 33' łuku.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkury** widoczny będzie nisko na wieczornym niebie przez cały listopad. **Wenus** jako *Gwiazdę Poranną* dostrzeżemy nisko na wschodnim niebie jeszcze tylko przez pierwsze trzy tygodnie miesiąca, potem skryje się w promieniach **Słońca**. Rankiem 13.XI. **Wenus** zbliży się do **Jowisza** na odległość 0,3 stopnia. **Marsa** dostrzeżemy nad ranem na wschodnim niebie. Z upływem dni będzie coraz to wcześniej wschodził przed **Słońcem**, a 28.XI. zbliży się do Spiki, najjaśniejszej gwiazdy w konstelacji *Panny*. **Jowisza** z gromadką czterech galileuszowych księżyców można będzie obserwować na wschodnim niebie, ale dopiero od połowy listopada, kiedy stopniowo coraz wcześniej poprzedzać będzie wschód **Słońca**. Natomiast **Saturna** dostrzeżemy wieczorem na zachodnim niebie, który systematycznie zbliżał się będzie na niebie do **Słońca**, a ponadto rano 28.XI. dojdzie do spotkania z **Merkurem**. Planeta **Uran** przebywająca w gwiazdozbiórze *Ryb*, dostępna będzie do obserwacji teleskopowych od wczesnych godzin wieczornych. **Neptuna** w *Wodniku*, możemy obserwować w pierwszej połowie nocy, na południowej części naszego nieba.

Natomiast bez względu na pogodę, po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym, będzie można złożyć wizytę w Młodzieżowym Obserwatorium Astronomicznym im. Kazimierza Kordylewskiego mieszczącym się przy ul. M. Kopernika 2 (tel. 12-281-15-61), aby tam zobaczyć sztuczne niebo w planetarium lub zaobserwować przez lunetę planety, czy też odbyć emocjonującą wycieczkę po górach, kraterach i morzach lawy na **Księżycu**.

W listopadzie promieniują dwa silne roje meteorów: *Taurydy* i *Leonidy*. *Taurydy* mają podwójny radiant (południowy - S i północny - N) w gwiazdozbiornie *Byka*. Maksimum ich aktywności przypada na 6.XI. (S) i 12.XI. (N). Ten rój meteorów, to pozostałość po warkoczu krótkookresowej (obiegała **Słońce** w ciągu 3.3 lat) komety Enckego, która swego czasu rozpadła się na dwie części. Obserwuje się przeciętnie z tego roju, od 10 do 15 "spadających gwiazd" na godzinę. Stosunkowo często, występują też jasne bolidy, wybiegające z obszaru nieba w pobliżu gromad gwiazd: *Plejad* i *Hiad*. W tym roku, obserwacjom wieczornym obu rojów będzie przeszkadzał **Księżyc** po pełni. *Leonidy* zaś promieniują z konstelacji *Lwa*, od 10 do 23 listopada (do 20 przelotów na godzinę), z maksimum 18.XI. nad ranem. Rój ten związany jest z pozostałością po warkoczu komety Tempel-Tuttle'a. Warunki obserwacyjne maksimum tego roju będą łatwe, bowiem **Księżyc** będzie w nowiu. Dysponując zaś wolną chwilą spójrzmy w niebo, niestety najczęściej spowite listopadowymi mgłami i chmurami, o czym dobitnie świadczy staropolskie przysłowie:

" *Gdy Jesień zamglona - zima zaśnieżona*"

Zatem u progu grudnia i zbliżającej się milowymi krokami zimy, pogodnego nieba wszystkim Państwu gorąco życzę.